

Tereza Langová, Umělecká kolonie na Capri, oponentní posudek bakalářské práce Ústav pro dějiny umění FFUK, 2024

Předkládaná bakalářská práce Terezy Langové se zabývá uměleckou kolonií na italském ostrově Capri, kterou přibližuje v širších kulturně historických souvislostech. Autorka v jednotlivých kapitolách postupně představuje počátky zájmu o tento ostrov u umělců konce 18. století (kap. 1), ukazuje, jak se Capri stalo cílem malířů v průběhu 2. poloviny 19. století a dosáhlo největší obliby na přelomu 19. a 20. století; barvitě líčí život umělců na ostrově – kde bydleli a kde měli své ateliéry (kap. 3). V dalších kapitolách ukazuje, co bylo pro dílo malířů tvořících na ostrově typické – zobrazování místních krajinných scénérií (kap. 4) a motivů z venkovského života (kap. 5), zmiňuje podrobnosti o jejich modelech a modelkách pocházejících z řad tamního obyvatelstva (kap. 6). V další části se práce věnuje pobytu Čechů na Capri (kap. 7) a v závěrečné kapitole se zamýšlí nad dopadem turismu na autenticitu ostrova (kap. 8). Text spolu s obrazovou přílohou poutavě přibližuje ostrov Capri a tamní umělecké dění a čtenáře doslova láká k jeho návštěvě.

Hlavní problematikou práce je vymezení pojmu „umělecká kolonie“ pro fenomén pobytu umělců na Capri ve sledovaném časovém období. Autorka se opírá o definici této kategorie v recentní literatuře (zj. publikace *Mythos Heimat. Worpsswede und die europäischen Künstlerkolonie*, 2016), jak uvádí na konci 2. kapitoly. (Z hlediska struktury celé práce by tato kapitola, která je velmi krátká oproti ostatním, měla být spíše úvodní částí 3. kapitoly.) Zde se v posledním odstavci dočítáme stručnou definici umělecké kolonie, kterou v dalším textu autorka aplikuje na Capri – shledává přitom, že „kolonie neměla stanovený jeden určitý umělecký program či stylový proud.“ (kap. 3). Společnými znaky byly podobné náměty děl (skalnatá a mořská krajina, venkovské motivy, podobný figurální typ atd.), jak dokládá v kapitolách věnovaných společným námětům. Důležitým faktorem, který vyzdvihuje, je společenský život, setkávání umělců v hospodách a v ateliérech, který nepochybně patří mezi základní charakteristiky umělecké kolonie. Bylo by nasnadě dále studovat, zda u konkrétních umělců pocházejících ze stejných států, případně hovořících stejným jazykem, a jezdících na Capri ve stejném období, nelze vymezit podobné stylové znaky jejich děl (např. Američané na Capri, Němci na Capri...). V souvislosti s Karlem W. Diefenbachem se naskýtá otázka, zda tento duchovně zaměřený umělec, který byl předtím spojený s uměleckou komunitou na Monte Verità u Ascony, kolem sebe nevytvořil také na Capri umělecké a duchovní společenství ovládané určitým ideálem, což je další z definic umělecké kolonie.

Za zamyšlení stojí také fakt, který autorka naznačuje již v úvodu, že v recentních publikacích o uměleckých koloniích (vedle výše citované, mj. také *Rural Artist's Colonies in Europe, 1870-1910*) není pojednáno o Itálii. Tuto absenci můžeme vysvětlit tím, že Itálie byla odevždy zemí pro umělce zaslíbenou, kam putovali na zkušenou již od dob renesance, a například Řím se stal již v baroku svébytnou „kolonií“ pro zahraniční umělce (např. Nizozemce a Vlámky). Z tohoto hlediska tak Itálie zůstala stranou zájmu odborných prací soustředících se na území, kde byly umělecké kolonie zakládány až

v 19. století a jsou spojeny především s rozvojem moderní krajinomalby. Nicméně, jak právě tato práce dokládá, umělci nepřestali jezdit do Itálie s nástupem modernismu, kdy se hlavním centrem umění stala Francie, resp. Paříž, jen se patrně doposavad o těchto pobytech uvažovalo v intencích tradičních „cest na jih.“

Je třeba vyzdvihnout, že při psaní textu Tereza Langová čerpá ze zahraniční literatury v italštině a dalších jazycích, často cituje dobové prameny, zj. cestopisy pojednávající o Capri, které dodávají jejímu textu na autenticitě. O to víc překvapí, že 7. kapitola „Češi na Capri“ zůstala bibliograficky poněkud chudá a zasloužila by si doplnit o sekundární literaturu vydanou v posledních 30 letech. Především jmenujme výstavní katalog *Cesta na Jih, inspirace českého umění 19. a 20. století* z roku 1999, která se věnuje cestám českých moderních umělců do jižních zemí. Kromě všeobecného kontextu cest umělců do Itálie v textu Romana Musila (*Italské reminiscence v českém umění 19. a 20. století*, s. 153-168) se pobytu Jana Preislera a Antonína Hudečka na jihu Itálie věnuje Tomáš Vlček (s. 170-176), který se zamýšlí nad vlivem italského pobytu na dílo uvedených malířů. Tyto dva texty patří mezi bibliografické zdroje, které měly být v bakalářské práci alespoň připomenuty. Stejně tak jako práce o Janu Preislerovi od Petra Wittlicha, mj. katalog z roku 2003 (*Jan Preisler (1872-1918)*, výst. kat., Praha 2003), který se také zmiňuje o Preislerově italském pobytu. Wittlich v této souvislosti uvádí především obraz *Ostrov Monte Christo* (s. 113), který byl vytvořen až po jeho návratu v letech 1903-1904 a vidí v něm vzpomínku na caprijské pobřeží. Takové reminiscence hledá i v dalších obrazech (s. 139). Tereza Langová v textu sice uvádí dva jiné Preislerovy obrazy - *Studie moře* a *Moře s figurou v popředí* (bohužel nejsou uvedeny v obrazové příloze), které správně spojuje s Capri pouze volně. Wittlichův názor na vliv italského pobytu na Preislerovu tvorbu však neměl být v bakalářské práci opomenut.

Závěr práce by si zasloužil více rozvinout, především by právě zde měla zaznít odpověď na to, proč lze považovat ostrov Capri za uměleckou kolonii, jak autorka předestírá již v úvodu.

Závěr: Tereza Langová prokázala, že umí pracovat s prameny a sekundární literaturou a vytvářet syntézu dosavadních informací. Práce má dobrou jazykovou úroveň, z formálních nedostatků bych autorce vytkla to, že nečísluje stránky, což se odrazilo také v nestránkovaném obsahu práce- Navíc v textu neodkazuje na čísla ilustrací v obrazové příloze. Tato opomenutí znesnadňují celkovou orientaci v její práci.

Předkládanou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře až výborně.

Petra Kolářová

V Praze, 3. září 2024